

Nordisk Råd: Portræt af et samarbejdsorgan

Af *Line Barfod*

Oplæg holdt på Frit Nordens
årsmøde i Valby den 11. – 12.
september, 2004

Nordisk Råd er en helt speciel
konstruktion i forhold til alle andre
former for internationalt samarbejde,

LÆS I BLADET

Nordisk Råd:
Portræt af et samarbejdsorgan
Af *Line Barfod* side 1

2 indlæg fra Nordisk Folkemøde i
Gråstorp 2004:

1. Hvordan påvirker EU det
nordiske samarbeidet?
Af *John Dale* side 5

2. Hvad mener vi med global
miljøkamp?
Af *Tine Larsen* side 8

Den virkelige kulturkamp kræver
ihærdig indsats
Af *Høgni Hoydal* side 12

Frit Nordens årsmøde 2004
Af *Leif Kajberg* side 14

Nordiske noter Ved *Jakob Buhl*
og *Leif Kajberg* side 16

fordi Rådet både har parlamentarikere
siddende og samtidig har en tæt
forbindelse til Nordisk Ministerråd.
Hvert efterår afholdes en session,
hvor ministre og parlamentarikere fra

*Line Barfod,
medlem af
Nordisk Råd
og Folketinget
for Enheds-
listen*

de nordiske lande samles for at
diskutere med hinanden. Det er et
nordisk særtræk, for denne mulighed
har man ikke i andre internationale
organisationer. I disse mødes
parlamentarikere og ministre i hver
deres gruppe, som det fx er tilfældet i
EU. Deraf følger, at man som dansk
parlamentariker har mulighed for at
stille spørgsmål til andre nordiske
landes ministre. Det har jeg fx benyt-
tet mig af da den kinesiske præsident
skulle på besøg i Island. Pludselig var
der så danske statsborgere, der fik
meddelelse om, at de ikke kunne få
lov til at komme til Island og deltage
i demonstrationer, dér. Jeg spurgte så,
den islandske justitsminister, hvordan

sådan et forbud kunne komme på
tale, når vi nu har ret til at rejse frit i
Norden, og for resten også om
hvorfra de havde navnene på de
personer, som kunne tænkes at rejse
til Island for at demonstrere. Det
sidste ville de ikke oplyse; men de
forklarede, at det her var en undta-
gelsessituation. Island har kun 700
politibetjente, og de ventede flere
tusinde demonstranter. Derfor var de
i tvivl, om de kunne håndtere situa-
tionen og valgte at se stort på rejse-
friheden i Norden.

Alle kan naturligvis bruge denne
mulighed. Dansk Folkepartis medlem
af Nordisk Råd har brugt sin ret til at
spørge den svenske justitsminister,
om man i Sverige ville indføre sam-
me familiesammenføringsregler, som
man har i Danmark. Reglen kan altså
bruges af alle fløje. Det giver en god
mulighed for debat på tværs af lande-
ne, som man ikke kender andre
steder.

Samarbejde på mange niveauer

Foruden den formelle konstruktion
med Nordisk Ministerråd og Nordisk
Råd, så foregår det nordiske
samarbejde jo på mange andre
niveauer, græsrodsorganisationer,
venskabsforbindelser, erhvervs-
virksomheder. Alle de forbindelser
eksisterede længe før Nordisk
Ministerråd og Nordisk Råd, og
skulle man finde på at nedlægge
begge disse organer, ja så ville vi
have det nordiske samarbejde
alligevel.

I de senere år har flere store
virksomheder besluttet at etablere
fællesnordiske virksomheder og
betragter Norden som deres
hjemmemarked i stedet for kun at
have et af landene som hjemme-
marked. Mest tydeligt kan vi se det i
tilfældet med Brugsen, som har
tilsluttet sig Coop, hvor de nu ind-

køber til hele Norden og vedtager fælles standarder for varerne i stedet for standarder i hvert enkelt nordisk land. Den nordiske harmonisering sker på mange niveauer.

Fordelingen af pladser i Nordisk Råd

Norden består af fem lande og tre selvstyrende områder. Nordisk Råd er så bygget op på den måde, at de „store“ lande – Sverige, Norge, Danmark og Finland – har 20 medlemmer, medens Island har 7 medlemmer, så i alt er vi 87 parlamentarikere i Nordisk Råd. Finland har afstået 2 af sine pladser til Ålandsøerne, Danmark har afstået 2 af sine pladser til Grønland og 2 til Færøerne, som jo også er selvstyrende områder, så Danmark har således 16 parlamentarikere i Nordisk Råd. Samerne står med et særligt problem, idet de ikke har nogen repræsentation i Rådet, og det vil de gerne have. De sender hvert år en observatør til Nordisk Råds efterårssession, hvilket taler for, at samerne også burde sidde i Nordisk Råd med en medlemsrepræsentation. Der er imidlertid en del modstand mod denne tanke i de lande, de kommer fra: Finland, Norge og Sverige. Der er nogle praktisk-juridiske problemer forbundet med spørgsmålet om, hvilke områder, der så skal have mulighed for at sende repræsentanter til møderne i Rådet. Jeg mener nu nok, at disse problemer skulle være til at løse, hvis vi virkelig havde et politisk ønske om, at samerne skulle sikres repræsentation i dette forum.

Hvad Ministerrådet angår, så mødes fagministrene på tværs af landene. Dels finder de fællesnordiske interesseområder, diskuterer de problemer, der findes inden for de enkelte områder, dels diskuterer man fælles holdninger til EU-tiltag. Dette foregår jævnlige. Desværre har den danske regering

valgt ikke at prioritere dette ret højt. Specielt i det første år, da den nuværende regering var ved magten, var der stort set ingen danske ministre, som deltog i møderne i Nordisk Ministerråd, men så råbte vi så meget op om det i Folketinget og i pressen, at de følte sig presset til at møde frem, så nu deltager danske ministre jævnlige. Det var jo også pinligt, at de danske ministre nøjedes med at sende embedsmænd hver gang.

Landenes forhold til EU

De nordiske lande har et meget forskelligt forhold til EU. Danmark har været medlem siden 1972, medens Færøerne allerede dengang meddelte, at de ikke ville være med. Grønland meldte sig ud, så snart de fik selvstyre og selv kunne bestemme, at de ikke ville være medlem. Sverige og Finland meldte sig ind i 1995, og Finland har tilsluttet sig møntunionen og indført euroen. Island og Norge er ikke medlemmer af EU men er med i EØS-samarbejdet. Ålandsøerne er sammen med Finland med i EU, men Åland har en række særlige undtagelser i forhold til traktaterne. Der er altså en stor spredning og forskellighed, ikke bare med hensyn til tilknytningen til EU, men også i holdningerne til, hvordan man ønsker at det nordiske samarbejde skal udvikle sig i relation til EU.

Udvalgenes arbejde

Vi parlamentarikere i Nordisk Råd er inddelt i fem udvalg eller komitéer. Der er et velfærdsudvalg, et miljøudvalg, et næringsudvalg (erhvervs-liv – arbejdsmarked), et udvalg for kultur og uddannelse og et medborgerudvalg (eksempelvis retspolitik og forbrugerpolitik). Selv sidder jeg i velfærdsudvalget, der beskæftiger sig med social-, bolig- og sundhedspolitik. Så har vi et præsidium, som

dels leder Nordisk Råd og som dels er stedet, hvor udenrigs- og sikkerhedspolitiske anliggender bliver drøftet tillige med andre emner, der falder uden for udvalgenes kommissorier.

Nordisk Råd afholder session én gang om året, men derudover samles rådets medlemmer fire gange mere i løbet af et år, et par dage hver gang, til møder i de forskellige udvalg. I alt mødes vi således fem gange årlige i udvalgene. Derudover findes der en række arbejdsgrupper, der er aktive ind imellem møderne. Sammen med udvalgmøderne afholder vi tit nogle seminarer, der er fælles for alle eller for de enkelte udvalg. Det kan være, at vi har indbudt nogle eksperter, eller det kan være en minister, som møder frem. Hvert år kommer der en minister fra det kommende formandsland og fortæller, hvad man har tænkt sig fra landets side. Det er sådan, at formandskabet både for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd går på skift mellem landene, og det er selvfølgelig to forskellige lande, som har de to formandskaber. Næste år er det Danmark, som skal være formand for Nordisk Råd, i år er det Island, der har hvervet. Når en minister så forelægger planerne, har vi fra Nordisk Råds side mulighed for at stille spørgsmål, eventuelt også komme med forslag til andre emner, der kunne tages op. Samtidig har vi som parlamentarikere mulighed for at spørge ind til, hvad formandskabslandet konkret har tænkt sig at gøre i en bestemt sag eller på et bestemt område. Island, der har formandskabet i 2004, meddelte, at de ville lægge megen vægt på demokrati. Jeg spurgte så, hvad man konkret havde tænkt sig at gøre på dette felt, idet demokrati for mig handler om, at den enkelte borger kan blive inddraget i og få indflydelse på de beslutninger, der træffes i ens land og i lokalområdet. Det viste sig, at man havde tænkt mere filosofisk og ville holde nogle konferencer om emnet. Men vi har jo i hvert fald mulighed for at

stille spørgsmål. De baltiske lande har etableret en organisation, der ligner Nordisk Råd meget, og dem holder vi også møder med, hvor vi diskuterer emner, vi kan samarbejde om. Nordvestrusland har vi forbindelse med på samme måde. Når vi i et udvalg hører om et problem, diskuterer vi, hvad der kan gøres ved det, og bliver vi enige, kan vi fremsætte en rekommendation, der fortæller Ministerrådet, at vi mener, at rådet skal gøre sådan og sådan. Det kan være, at der skal sættes penge af til et bestemt formål, at en lovgivning skal ændres, eller at der skal tages andre initiativer.

Sundhedspolitik

Det udvalg, jeg sidder i, Velfærdsudvalget, har arbejdet med sundhedspolitik, der er et meget centralt emne i alle de nordiske lande. En af de anbefalinger, vi er kommet med, går på, at man samler sygehusspecialer. Hvis der i et enkelt land kun er få tilfælde af en sygdom, ville det være praktisk at samle behandlingen af den ét bestemt sted i Norden. På den måde ville man kunne opnå en øget faglighed, medicinsk, plus en bedre udnyttelse af ressourcerne. Det ville være mere fornuftigt at se på et specialiseret problem inden for patientbehandlingen i en nordisk sammenhæng i stedet for at lede efter muligheder for behandling i Tyskland, Frankrig eller andre steder. Så vi anbefaler ministrene, at de skal gøre noget ved dette, vi stiller uddybende spørgsmål og prøver på den måde at holde dem fast på, at de skal tage initiativer på netop dette område. At vi anbefaler en sag, betyder ikke, at vi kan pålægge Ministerrådet noget, men det forhold at en gruppe nordiske parlamentarikere er enige, eller i hvert fald udgør en stor gruppe, gør også, at vi lettere kan lægge pres på de respektive nationale regeringer.

Når vi på nordisk plan kan blive enige på tværs af partiskellene, burde der også kunne skabes enighed på tværs af partierne i de enkelte lande, vi repræsenterer. Men det er en langsommelig proces. Vi kan ikke anbefale noget og så se det gennemført den næste dag. Vi kan ikke vedtage noget, der umiddelbart har virkning i de enkelte lande. Det er kun anbefalinger, vi kan komme med og så det politiske pres både på Nordisk Ministerråd og i de enkelte landes parlamenter. Dette er i modsætning til EU, som er i stand til at udstede forordninger hen over hovedet på de enkelte regeringer, og således at det kan få retskraft i medlemslandene.

Den nordiske tilgang

Der er stort set ingen, der protester mod det, som bliver vedtaget i Nordisk Råd. Man hører aldrig krav om, at den og den nordiske lov og de og de aftaler, der er truffet, skal ændres. Og man hører ikke om, at der ikke er ønske om et stort nordisk arbejdsmarked, og at man ikke skal kunne rejse frit i Norden. Der er i denne nordiske sammenhæng også anden synlig forskel fra den måde, EU lovgiver på: Når man opdager et problem, så går man ikke hen og vedtager en lov fælles for alle de nordiske lande. Man nedsætter derimod et udvalg, som undersøger, hvordan lovgivningen er i de forskellige nordiske lande, og hvad der er baggrunden for, at lovgivningen er udformet sådan som den er, og hvad der er fordele og ulemper ved den. Til sidst kommer udvalget med en stor betænkning med anbefaling om, at der på det konkrete punkt bør udarbejdes og vedtages nogle fælles regler. Og i betænkningen får man tillige opridset baggrunden for, hvorfor landene på nogle områder opererer med særlige regler. Dvs. der kan være gode grunde til, at disse regler eksisterer. Så går man i de

Frit NORDEN

Redaktion:

Leif Kajberg (ansvarshavende)
Klirevænget 31
2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Jesper Morville
Jakob Buhl

Redaktionspanel:

Ib Christensen
Kurt Francis Madsen

Abonnement: Dkr. 90,-

Tryk: Toptryk, Gråsten

enkelte landes parlamenter i gang med at forberede vedtagelsen af love, der kan sikre, at man opnår den største mulige retsenhed de nordiske lande imellem. Dette arbejde pågår hele tiden og har gjort det gennem mange år. Nordiske jurister mødes jævnligt. Dels afholdes der et stor nordisk juristmøde hvert andet år og dels mødes jurister indimellem på kryds og tværs. I disse sammenhænge arbejdes der henimod, at de nordiske lande får en lovgivning og en retspraksis, der ligner hinanden. Derfor har vi også en ret ensartet lovgivning på de store lovgivningsområder. Så det er en helt anden måde at arbejde på – sammenholdt med, hvordan man griber tingene an i EU.

Et politikområde, der har skabt problemer, er førtidspensionen. Har man arbejdet i et land, før man søger om førtidspension, får man meget mindre udbetalt, hvis man har arbejdet i flere nordiske lande. Hvis EU skulle løse dette problem, ville man fastsætte en regel for alle medlemslande, som de efterfølgende fik pålagt at indarbejde i deres nationale love. Sådan gør man ikke i Norden. Man siger i stedet: Det vil tage alt for lang tid at vente på, at der bliver vedtaget fælles love i de forskellige nordiske lande. Lad os derfor prøve at løse det konkrete problem for det enkelte menneske er en mindre gruppe. Den samme fremgangsmåde har man brugt ved løsningen af problemet med

skatteregler for mennesker, der bor i ét nordisk land, men som arbejder i et andet nordisk land. Dette bevirker, at der er meget mindre bureaukrati og færre regler end i EU-systemet.

Partigrupperne

Udover de forskellige udvalg, vi arbejder i, er vi også inddelt i partigrupper lige som man er i de nationale parlamenter og i andre internationale organisationer. Der er en midtergruppe, som er De Liberale, en konservativ gruppe, Højre hedder den, en venstresocialistisk-grøn gruppe, som jeg selv er medlem af, og Socialdemokraterne. Så er der nogen, der ikke er nok til at danne en gruppe. Det er Fremskridtspartiet fra Norge og Dansk Folkeparti fra Danmark. I min gruppe, der er den mindste, er der i øjeblikket 10 medlemmer fra 7 nationale partier, men tallet ændres, når et valg i et af landene gør, at partis mandater ændres. Vi er to medlemmer i gruppen fra Danmark. Det er mig og Kristen Touborg fra SF. Der er en fra Vänsterförbundet i Finland, som for øvrigt var præsident for Nordisk Råd for 2 år siden, den første præsident nogen sinde fra venstrefløjgruppen. Det holdt hårdt, men det lykkedes. Der er i gruppen desuden repræsentanter for Vänsterpartiet, Sverige, Socialistisk Venstreparti (SV), Norge, det rød-grønne parti på Island og Inuit Ataqatigiit (Grønland). Færøerne og Grønland har været repræsenteret i perioder, idet repræsentanter for de to selvstyreområders venstregrupperinger ikke altid har haft mulighed for at være til stede. Vi indbyder dem dog altid til vores møder. [I øjeblikket er grønlandske Inuit Ataqatigiit repræsenteret af Kuupik Kleist ifølge oplysninger tilgængelige på Nordisk Råds websider: <http://www.norden.org/webb/nordnamn/Partigrupper.asp?oid=90> red.].

Hver gang vi mødes i Nordisk Råd, de fem gange om året, har vi også

møde i partigrupperne, og så holder vi et sommergruppemøde hvert år. Det er det, som jeg får mest ud af ved at være med i Nordisk Råd: Dette at mødes med partifæller fra de andre nordiske lande og erfare, at vi har de samme problemer med liberalisering og privatisering, men hvor vi også kan diskutere, hvilke argumenter vi kan bruge imod disse politiske tiltag og tendenser, og hvad vi eventuelt kan komme igennem med i Nordisk Råd.

Ud at se

Vi prøver hvert år at komme ud og se noget. Sidste år var vi på Grønland i Josef Motzfeldts hjembygd og hørte om de vanskelige forhold på Grønland. Året før var vi på Færøerne. Det er meget dyrt at holde møde på Færøerne og Grønland, så i år var vi i Kristiansand i Norge, hvor Nordisk Råd alligevel holdt møde, og hvor vi så mødte et par dage før. Vi benyttede lejligheden til at se en fredsforskningsinstitution, der ligger i nærheden af Kristiansand, en FN-institution, der arbejder med miljø- og sikkerhedspolitik. Det var et spændende besøg, der gav os mange idéer til det arbejde, vi nu er i gang med vedrørende en bedre nordisk sikkerhedspolitik. Vi har i vores gruppe valgt at tage sekretærer med. Dels har selve gruppen en sekretær – det har alle grupper – men vi tager også sekretærer med fra vores partigrupper i de enkelte landes parlamenter. Det betyder bl.a., at vi kan lægge et meget større arbejde i at komme i pressen end vi ellers ville kunne. Når vi af Enhedslistens sparsomme midler bevilger penge til, at både et folketingsmedlem og en sekretær kan være af sted 5 gange om året i flere dage, er det fordi vil føler, at vi virkelig får noget ud af det, og at vi synes, at det er vigtigt at bygge et nordisk samarbejde op. Det er også vigtigt, at de andre venstrefløjspartier ser, at der er andre holdninger til EU end dem, som SF står for.

Sikkerhedspolitik

Det sidste, jeg vil sige noget om, er Nordisk Råds rolle i sikkerhedspolitikken. Norden har jo en ret unik mulighed for at udrette noget her, fordi vi ikke er en supermagt. Vi er ret små lande, og vi har lange traditioner for demokrati og sikkerhed, som er anderledes end det, som supermagterne står for. Vi har også – før EU-medlemskabet – i FN prøvet at få nogle sikkerhedsspørgsmål sat på dagsordenen med vægt på mægling og forebyggelse for at skabe større sikkerhed i stedet for militær oprustning. Nordisk Råds potentialer er ikke mindst synlige i relation til de baltiske lande og Nordvestrusland. De, som har deltaget i arbejdet med fokus på disse „nærområder,“ har fortalt, at de har kunnet mærke, at det gjorde en stor forskel, at man kom fra de nordiske lande/Nordisk Råd, når man skulle snakke med parlamentarikere dér. De var ikke bange for, at man havde en skjult dagsorden, at det var som med USA eller EU, der kom og ville bestemme det hele, ville opbygge et marked eller hvad det nu kunne være. De troede på, at her kom folk, der var interesserede i at være med til at opbygge et demokrati, at få et ligeværdigt samarbejde i gang om at løse de problemer, man står over for. Derfor arbejder vi i vor gruppe for, at Nordisk Råd skal udnytte disse muligheder og opprioritere det sikkerhedspolitiske samarbejde. De nordiske lande har jo meget samarbejde på det militære område, fælles indkøb af isenkram og samarbejde omkring FN-styrker, der sendes ud i verden, men vi synes, at vi burde satse meget mere på den sikkerhedspolitiske dimension. Vi har dygtige fredsforskere, gode resultater omkring fredsmægling, men vi kunne nå meget mere, hvis vi kunne få sikkerhedspolitikken højere op på den politiske dagsorden, og det er muligt, at det kan lykkes.

Hvordan påvirker EU det nordiske samarbeidet?

Av John Dale

Oplæg holdt på Nordisk Folkeriksdag i Grästorps 07.08.2004

A. Historikk

EF/EU har siden sin tilblivelse hatt stor innflytelse på nordisk politikk. Et utslag av dette er de politiske begrensninger som tidlig ble satt for det nordiske samarbeidet, og som stadig har betydning. Særlig i Danmark og Norge hevdet representanter for et flertall i nasjonalforsamlingene at nordisk samarbeid ikke komme i konflikt med, eller bli konkurrent, et alternativ til EU. Samarbeidet kunne foregå i det små, steg for steg, men det måtte ikke bli for storslagent.

Eksempel 1:

Derfor gikk det eksempelvis dårlig med planene om å opprette NORDØK, en gang i overgangen mellom 1960- og 1970-tallet. Prosjektet tok sikte på å legge forholdene til rette for et sterkt utvidet økonomisk samarbeid mellom landene. Men fallet kom fordi sterke krefter i Danmark og Norge fryktet at NORDØK ville kunne ødelegge muligheten for full tilslutning til EF. Samtidig fryktet finnene at særlig dansker og nordmenn som rest forberedte seg på inntreden i EF, og at NORDØK derfor var skuebrød. Offisielt var det finnene som brøt forhandlingene for godt. Men da var allerede spillet om å fordele skylden kommet langt.

Eksempel 2:

Denne spenningen mellom å ville „noe mer“ med Norden, en slags Norden-først- posisjon, og så på den andre siden, EU først, deretter Norden, kan illustreres med et ferskere eksempel. Mittengruppen i Nordisk Råd, som er en sammenlutning av en stor gruppe partier som

befinner seg i det politiske sentrum, skrevet program som heter „Norden inför 2000- talet“. Der kan vi lese at partiene vil forsterke Nordens posisjon i forhold til den europeiske integrasjonen. De mener vi må streve for å finne løsninger på de europeiske integrasjonsspørsmålene som ikke splitter Norden. Men partiene har også funnet det nødvendig, for å bevare enigheten, å ta med følgende setning: „Vi ser inte ett nordisk samarbeid som ett alternativ till et vidare internationelt samarbeid“. For EU-folkene er dette en repetisjon av et forbehold, en tradisjonell grensesetting, mens nordistene står fritt til å tolke setningen som de vil. Det nordiske samarbeidet påvirkes stadig av denne balansegangen. Forklaringen er selvsagt at forholdet til EU har skapt politiske splittelse og spenning i alle nordiske land.

B. Paavo Lipponens framtidvisjon

På den andre siden, de fleste er positive til Norden. Derfor er det blitt et viktig innslag i offisiell politikk å tone ned inntrykket av at EU skaper problemer for det nordiske. Ja-folket gjør alt for å få fram at Norden og EU fungerer i en harmonimodell. Men i realpolitikken er det annerledes, noen vinner, noen taper. Eksempelvis merkes at det er Brussel som er kommet i fokus for regjeringene, og også for folkene i de nordiske landene. Psykologisk/politisk vendes blikket sørover. Det er jo derfra mye av lovgivningen nå kommer. Denne forsterkede nord-sør-aksen gjør det vanskeligere enn før å styrke tverrforbindelsene i Norden. Nordisk Råd er ikke lenger en viktig arena for handlekraftige politikere. Flere av dem konkurrerer dessuten om viktige posisjoner i Brussel. Maktforholdene har endret seg.

John Dale:
f.d.stortingsrepresentant og
generalsekr. i Senterpartiet,
medlem av Nordiska Rådet
1993 - 97, Styrelsesmedlem i
Fritt Norden - Norge 2004

Så kan vi gjette oss til at det bak kulissene i det nordiske /europeiske politikermiljøet fins enkelte som har ventet på at det offisielt skal bli satt ord på disse realitetene. I så fall fikk de sine ønsker oppfylt i mars d. å. Da holdt Paavo Lipponen en tale i Oslo som ble godt referert og kommentert av Aftenposten. Lipponen hevdet vi må ta hensyn til de reelle maktforhold. Det er EU som teller. Han reiste spørsmål om den flora av politiske samarbeidsorganer som er vokst fram i Norden og østersjøområdet, på ulike tidspunkter og for ulike formål, tjener landenes interesser på beste måte i dag. Lipponen nevnte Nordisk Råd, det baltiske råd og Østersjørådet. På bakgrunn av talen mente Aftenposten det åpenbart er behov for sanering av nordiske institusjoner. Disse tankene om å omstrukturere/ ev. avvikle Nordisk Råd skapte ingen politisk debatt i Norge. Ingen ivrige ja-politikere grep ballen. Sannsynligvis fordi slike forslag ville være svært upopulære. Nordisk samarbeid er i motsetning til EU oppfattet svært positivt blant folk flest. I spenningsfeltet mellom det nordiske

og europeiske må spesielt ja- folk manøvrere forsiktig. Men Lipponens tanker om å sanere nordiske institusjoner er utvilsomt et viktig tegn i tiden.

Og han sa også noe mer i sin tale. Lipponen mente det er av avgjørende betydning at de nordiske land står sammen, skaffer seg partnere og maksimerer sin politiske tyngde i Europa. Så om vi ikke misforstår, skal ev. bortfallet av Nordisk Råd, Baltisk Råd og østersjørådet erstattes av en nordisk kraftsamling innen EU. Det må vi kunne kalle en nordisk europastrategi, og den honnør skal Paavo Lipponen ha, at han er en av de få fra våre nordlige breddegrader som har forsøkt å tenke Norden innen EU.

C. Hovedpunkt i europeisk debatt

Men her stopper også de anerkjennende ord, for etter min oppfatning kom Paavo Lipponen til Oslo med en lite gjennomtenkt ide. Vi minnes jo godt ja- folkenes forespeiling om at nordiske EU-medlemmer ville finne sammen i Brussel. Det har ikke skjedd, landene har stort sett kjørt sine egne løp. EU-systemet stimulerer ikke til nordisk politisk samhandling. I Ministerrådet sitter representanter for landene, i parlamentet grupperes medlemmene etter partitilhørighet.

Svakheten ved Lipponens forslag er likevel fraværet av tanker om selve hensikten med en felles nordisk mobilisering i Europa. Han svarer ikke på følgende spørsmål:

Hva skulle i tilfelle de nordiske land bruke sin politiske tyngde til? Hvilket formål, hvilket program skulle en slik kraftsamling forsøke å realisere?

Og ikke minst, hvordan ville denne nordiske maktgrupperingen plassere seg i forhold til det for tiden desidert

viktigste politiske spørsmålet i Europa. som er følgende: Vil vi gi mer makt til Brussel, eller ønsker vi at makten fremdeles skal være forankret i nasjonale, folkevalgte organer?

Det var presist den problemstilling den svenske junilista sette i fokus under EU- parlamentsvalget nylig, og som uten stor valkamp ble ansett som viktig av svært mange velgere. Og det er presist den problemstillingen som blir hovedpremiss for all folkeleg debatt i Europa i tiden framover.

Et parallelt spørsmål, som er minst like viktig, lyder således: Hvordan kan vi bygge ut samarbeidet i Europa uten å ødelegge demokratiet?

I Oslo gikk Lipponen utenom begge disse sentrale spørsmålene. Han unnlot å melde seg inn i den europeisk diskusjonen. Uten å foreslå et program for sin nordiske kraftsamling, vil han derfor muligens oppnå å svekke de nordiske institusjonene, men uten å få til noe som helst av nordisk kraft og samling i forhold til EU.

D. Øst-utvidelsen og Grunnloven

To viktige begivenheter kommer imidlertid til å holde de viktige spørsmålene varme i tiden framover. Det er 1) Hvordan EU takler situasjonen etter at medlemstallet økte til 25 2) Hva blir utfallet av kampen om Grunnloven ?

De nordiske landene stilte seg generelt positivt til utvidelsen av EU. En forklaring kan være at de så for seg et noe annet EU etter utvidelsen, mindre sentralstyrt, mere tilrettelagt for nasjonal og regional utfoldelse, mindre Brussel, mindre føderalisme. Men utviklingen tok ikke den veien. I stedet har vi sett at føderalistene vant fram på avgjørende punkter, f.eks banet øst-utvidelsen vei for en mengde nye flertallsbeslutninger. Argumentet var at unionen ikke

kunne fungere uten en mer effektiv beslutningsprosess. Effektivitet stod mot demokrati, det første fikk forrang framfor det siste. For å illustrere dette kan vi sammenligne utfallet av Nice-konferansen med utkastet til Grunnlov. Det skal jeg imidlertid ikke gå nærmere inn på her.

Jeg vil heller rette søkelyset på de punktene i Grunnloven som klart berører spørsmålet om maktfordelingen mellom Brussel og medlemsstatene. Konventet fikk et mandat til skrivning en lov som ikke bare skulle tilføre Brussel makt, men også gjøre klart på hvilke områder makt kunne overføres fra Brussel til medlemslandene. Jeg kan ikke se at dette siste aspektet, desentralisering av makt, er blitt tatt hensyn til i foreliggende utkast. På dette punktet har jeg kommet fram til samme konklusjon som tidsskriftet Economist, at Grunnloven slik den er ikke tilbakefører makt til medlemslandene. Det er spesielt to punkter her som er aktuelle for en drøftelse:

- 1) Reglene om kompetansefordeling mellom Brussel og hovedstedene i medlemslandene og
- 2) Det såkalte subsidiaritetsprinsippet som skal medvirke til at beslutninger blir tatt på lavest mulig nivå.

Vi snakker her om svært uklare saker. Hvilke grensedragninger gjøres mellom EUs enekompetanse, den s.k. delte kompetansen og medlemslandenes kompetanse ? Slik Economist oppfatter saken, har unionen sikret seg en definisjonsmulighet, slik at den for å kunne ivareta sine interesser vil kunne intervensere såvel på området for delt kompetanse og på landa sine egne område. Tidsskriftet hevder også at subsidiaritetsprinsippet, som er tenkt å være en brems på unionens makt, vil ha null verdi i praksis. Disse prinsippene er underordnet Unionen sine mål, jamfør art. 9. Nasjonale parlament får seks uker på steg på steg til

å protestere mot en sak som de mener krenker prinsippet om subsidiaritet. Men slik art. 9 er formulert blir det meget vanskelig å bevise at en sak ikke best kan avgjøres i Brussel. Jeg vil ikke gå næmlere inn på detaljene her, poenget er, som Economist har skrevet i mange artikler, at Grunnloven er uklar, den gir ikke faste holdepunkter for maktfordelingen. Unionen kan ekspandere i føderalistisk retning. Hva som derimot ligger urokkelig fast i Grunnloven, er prinsippene om fri flyt av varer, tjenester, arbeidskraft og kapital. Economist anbefaler at Grunnlovsforslaget går rett i papirkurven, av prinsipielle grunner. Hvordan vil så debatten og kampen om grunnloven virke i Norden? Jeg tror vi kan være sikre på at denne saken, stimulert av folkeavstemninger i flere av landene, vil føre til at makt- og demokratispørsmål løftes opp som viktigste tema, og det vil i tilfelle være et stort framskritt.

E. Talen Lipponen burde holdt

Så til avslutning vil jeg lese opp en tale som jeg skulle ønske Paavo Lipponen kunne holdt under sitt Norges-besøk tidligere i år. Talen lyder slik:

Kjæra nordiska venner!

Det var trevlig å bli innbudet til Norge, dette land som i sin historia utvecklade demokrati mycket tidligt. Redan sedan 1000 år tillbaka fanst det i det nordiske og vast-atlantiske området församlingar av folk som författade og vedtok lagerna. Dessa demokratiska traditioner överlevde genom historiens gong, de ble borta, men kom tillbaka. Nu står jag her med en plågsam kjensla av at vi påny« er på veg bort från folkstyret, såvel dets fina mekkanismer som dets varde-messige grunnlag. Øver hela Europa markar vi denna trend. EU's demo-

kratiska underskott er et resultat av denna katastrofala utveckling. Og nu kan offisiella maktforskare såvel i Norge som Danmark fortelja at EU utgör et hot mot den representativa demokrati. En mycket stor prosent af de danska lagarna kommer nu från EU, beslutat af folk som inte har nogen fullmakt från folket til å gjøre noget sådant, och som inte kan kontrolleras gjennom almana demokratiska val. Situationen er den samma i Svrige och Finland. Også Norge er berørt, om enn mycket mer beskjedent, ved at landet inngikk det s.k. EØS-avtalet. Ja, jag er djupt urolig. Vi trodde demokratiet sagrade då Berlinmuren fall, hva vi inte såg eller ville se, var at vår eget demokrati smuldrade opp innad. Men tilvaron er lykkligvis sådan skapat, at ingen förlust eller sager vil nogonsinn stå för evigt. Kampen om EU, och um hur sam-arbetet i Europa kan skje som bast, hårdnar nu til. Nu galder det å veta vad man ønsker. Jag er øvertygad om at vi i Norden ser likt på den frågan. Det er makt - og demokratifrågor som er de klart viktigaste för oss. Vi bør sålunda kunna enas om två punk-ter: 1. Vi ønsker at innratta samarbe-tet i Europa på sådant satt at det gynnar og inte som nu underminerar våra demokrati. 2. Vi ønsker inte å fly mera makt til Brussel, heller vil vi føra makt tilbake til folkvalda, parlamentariska forsam-lingar i medlems-landema.

Kjæra venner, de nordiska landerna skulo på detta grunnlag, och med detta program, stå samman ock skaffa seg partnarar og derigenom maximera sin politiska tyngd i Europa. I nordmenn och islandingar kan føra denna kamp genom at fort-farande saga nej til deltagande i en djupt udemokratisk union. Vi andra måste føra kampen innom EU. Skildnaden blir i prinsipen inte så stor. Det er folkopinionen i Europa vi kampar om. Utgangspunkten er de basta. Det folk vil ha ar samarbe-

te union. Det visar EUs egne opinionsmatningar. Det som gør at Norden kan bli en mycket trovardig deltagare i denna oppgørelsen, er at vi har visat at vi på vårt eget område har genomført en integration som har hunnit langer enn nogon annan mellomstatlig organition. Vi har mycket store resultat at visa til. Det kan vara en grunn til at de baltiska staterna har fattat så stor interesse för det nordiska samarbeidet. Jag vil understreka så starkt jag kan, at alt detta har vi fått til utan at skada våra demokrati, snarare har demokratin styrkat seg. Derfor måste vi beholda Nordiska Rådet, Baltiska rådet och østersjøkonferanserna. De representerer nu samarbeidsmekanismer som bør har stor interesse i det framtidiga EU - som strekker seg från vest og langt til øst, från nord til syd. Vi behøver alternativ til Grunnlagens prinsipper om beslutsprocessar. Detta alternativ fins redan skrivit ned i Helsingforsavtalet, som er grundvalen för det nordiska samarbeidet. Jag vil her sitera § 63 i detta avtal, som borde vara en framtidmodell, og i minstone et viktig indslag i den kommande europeiska debatten:

Artikkel 63 2,5,8

Beslut av ministerrådet ar bindande for de særskilda landerna. Beslut i fråga som enligt något lands forfattning kraver folkrepresentationens godkannande binder dock icke detta land forran folkrepresentationen godkant beslutet. Erfordras sådant godkannande, skall ministerrådet underrattas harom innan ministerrådet fattar beslutet. Innan folkrepresentationens godkannande givits, ar ej heller annat land bundet av beslutet.

Kjæra venner, som ni ser har vi en stor sak å samla oss om, om vi vil. Nu måste vi visa, som Palme sa, att politik er at vilja.

Hva mener vi med global miljøkamp?

Innledning på Nordisk Folkeriksdag, Grästorp Sverige, 5. august 2004

Av *Tine Larsen*

Tenk globalt - handle lokalt! heter det.

Jeg mener det blir stadig mer nødvendig å ta i bruk tenk globalt - handle globalt!

Miljøproblemene som krever global handling må til syvende og sist utføres nasjonalt og lokalt, fordi alle miljøproblemer har lokale kilder. Men noe av vår viktigste utfordring, er at FØR det handles bra nok nasjonalt og lokalt i de store tunge miljøproblemene, MÅ det først handles globalt: Det trengs radikale og sterkt forpliktende miljøavtaler.

Det er bare å se på Kyoto-protokollen og klimaproblemene og konstantere at handlingsvegning blant verdens mektigste i FN, resulterer i handlingsvegning i hvert enkelt land. Klimatiltak har store økonomiske konsekvenser. Og selvom klimaendringer på sikt kommer til å ha mye større økonomiske konsekvenser, vil ingen ta stor nok bøl alene nå. Intet land handler nok så lenge de ikke vet at andre land slår følge. Jeg har ikke sluttet å tro på at det går an å være foregangsland, men dessverre er ikke eksempelets makt alene sterkt nok. Jeg kommer fortsatt til å kjempe for at Norge skal ligge foran og ikke etter i miljøpolitikken. Men jeg er redd Norge ikke slutter å produsere olje, når oljen uansett pumpes opp et annet sted og et annet land tjener penger på den i stedet for oss. Derfor trengs internasjonal handling: Gjennom sterke internasjonale forpliktelser må land forholde seg til det samme klimaeregimet.

De tre viktigste utfordringene i den globale miljøkampen mener jeg er:

1. De internasjonale miljøavtalene må alltid overordnes handelsavtaler og handelspolitiske hensyn
2. De internasjonale miljøavtalene må bli radikale nok, og baseres på vitenskap og føre var.
3. De internasjonale miljøavtalene må

bli forpliktende på en måte at land tvinges til å følge dem

1. Overordnes handelsavtaler og handelspolitiske hensyn

I Johannesburg vant vi en lite radikal, men helt avgjørende seier. Selv resultatet i Johannesburg var status quo, gav vi handelsliberalistene en på trynet! USA var så frekke at de foreslo på et miljøtoppmøte at handelsavtaler skulle ha forrang foran miljøavtaler. I dag er miljøavtaler og handelsavtaler likestilt, men bare på papiret. I praksis er handelsavtaler overordnet, fordi de har sanksjoner og har ofte egne domstoler (både EF-domstolen og WTOs tvisteløsningsmekanisme).

En av våre største utfordringer er å slå tilbake frihandelsforkjempenes offensiv og løfte miljøavtalene: Miljøavtalene skal ikke bare være likeverdige til handelsavtaler, de skal ha forrang, ut i fra et føre var-prinsipp. Det er målet vårt.

2. De internasjonale miljøavtalene må bli radikale nok, og baseres på vitenskap

Det er stor utfordring å få FN-avtalene til å ta i så det monner i forhold til omfattende miljøproblemer som krever strukturelle endringer. Til nå har vi fått til effektive miljøavtaler på områder som ikke krever store omlegginger i hvordan vi organiserer samfunnet, og som derfor også har begrensede økonomiske konsekvenser. Vi fikk en effektivavtale om å fjerne KFK-gasser på slutten av 80-tallet. Det fantes gode erstatninger og var et begrenset problem som lot seg håndtere uten at vi trengte å legge om levemåten vår.

De alvorligste miljøproblemene er derimot de som er knyttet til forbruksvekst og økonomisk vekst, og som krever at vi gjør ting vesentlig annerledes. Klimaproblemet krever reduk-

sjon i transport - stikk i strid med dagens frihandelsregime. Klimaproblemet krever redusert forbruk - stikk i strid med vår forbruksorienterte økonomiske vekst. Og en sterk klimaavtale har en svært mektig olje- og bilindustri som motstandere. En løsning på klimaproblemet har store økonomiske og praktiske konsekvenser for folk i den rike del av verden. Derfor er det vanskeligere å få en sterk avtale.

Og miljøavtaler som ikke får betydning for livsstilen i den rike delen av verden, vil gjøre at u-landene fortsatt vil ha et mål og et legitimt ønske om å nå vårt forbruksnivå. Dermed vil miljøproblemene eksplodere dersom u-landene skal kopiere våre feil. For å unngå det må den vestlige verden klare å snu raskt nok. I Beijing kommer det nå 1000 nye privatbiler ut på gata hver eneste dag! De siste som kan hindre u-landene i å forsøke å leve opp til vår utvikling og vår materielle levestandard, er oss som fortsatt lever slik og som til nå ikke har vært villig til å gi slipp på noe. Skal vi få u-landene med oss, må de rike landene være pedagogiske nok til å klare å snu. Men u-landene møter jo ikke akkurat i dag indignasjon fra i-land over at de vil ha biler, kjøleskap etc... I dag ser i-landene på deres materielle forbruksvekst som fremtidige markeder for vestlig næringsliv.

Det er en stor utfordring å få miljøavtalene til å være basert på vitenskap og føre var-prinsippet, og ikke i for sterk grad andre hensyn. FNs klimapanel, bestående av verdens fremste klimaforskere, har slått fast at klimaendringene allerede er i gang. De mener vi må redusere klimagassutslippene med 60-80 prosent for å kunne være relativt sikker på at vi unngår alvorlige menneskeskapte klimaendringer i fremtiden. Dette er basert på vitenskapelig forskning og føre var-prinsippet. Til sammenligning vil Kyotopotokollen redusere klimagassutslippene med non få prosent, hvis den overholdes. Men vi må vokte oss

Tine Larsen, nestleder i Nei til EU. Larsen er tidligere nestleder for Natur og Ungdom. Hun studerer Jus og har jobbet som koordinator for Nettverk for Mat og Miljø. Hun er partipolitisk uavhengig.

vel for å fordømme miljøavtalene som ikke er sterke nok. Kyotoavtalen er svak og løser ikke klimaproblemet. Det har tatt årevis å komme dit vi er i dag. Å forkaste den fordi den er for svak vil være å starte på scratch. Kyotoavtalen er det eneste vi har og som vi må bygge videre på.

3. De internasjonale miljøavtalene må bli forpliktende at land tvinges til å følge dem

Jeg mener vi må si fra oss en del sjølbestemmelse for miljøets skyld. Jeg har usvikelig tro på lokalt sjølstyre og nasjonal selvråderett. Men noen områder er for viktig til at land kan bestemme alene. Det gjelder de miljøområdene hvor et lands synder går utover andre. Illustrerende nok - igjen: Klimaproblemet. De rike landenes utslipp sender mennesker - først og fremst i u-land - på flukt fra naturkatastrofer.

De rike landenes energipolitikk, samferdselspolitikk og økende forbruk er derfor ikke bare hvert enkelt land anliggende. Når Norge slet med sur nedbør fra Storbritannia på 80-tallet, mente jo vi i Norge at Storbritannias industriutslipp ikke bare var Storbritannias anliggende. Storbritannias industripolitikk var også et norsk anliggende. Man kan ikke drite på naboen i og si at dette var en del av Storbritannias selvråderett! Og

slik er det med klimapolitikken også. Beklageligvis er det nok lettere for norske myndigheter å øke oljeproduksjonen når den ikke spesifikt rammer svensker, dansker eller andre gode naboer i det rike nord, men derimot fattige folk på lang avstand i Bangladesh og på små Stillehavsøyer, som er mer sårbare for klimaendringer.

De internasjonale miljøavtalene må derfor bli sterkt juridisk forpliktende

Jeg mener FNs miljøavtaler bør bli overnasjonale på enkelte punkter. Landene må avse suverenitet i enkelte globale miljøspørsmål for andres skyld. Et flertall må kunne bestemme over et mindretall i en del miljøspørsmål. FNs overnasjonale forpliktelser i viktige miljøspørsmål må overordnes nasjonale mål og forpliktelser. Og brudd på flertallsforpliktelsene må kunne straffeforfølges.

FN må få en miljødomstol

Miljødomstolen må kunne dømme brudd på miljøavtaler med både bruk av knallharde økonomiske sanksjoner, krav om gjenoppretting og krav om erstatning. Hvis et land bryter klimaforpliktelsene, må de få saftige økonomiske bøter. De må bli dømt til å betale erstatning for skader som er påført andre land og mennesker. I tillegg må de ta igjen forpliktelsene innen en periode. I klimaavtalene er det for eksempel foreslått en svak variant av det siste, hvor brudd på Kyotoavtalen må tas igjen i neste protokol, det vil si at det man har overskredet blir lagt på i tillegg til neste forpliktelse.

Dette krever af FN må få en sterk miljøorganisasjon og storstilte ressurser. Og det har faktisk Norge foreslått.

Heia FN!

FN må styrkes. Mange kritiserer FN, og det kan være gode grunner til det. Men vi må aldri glemme at FN er det eneste vi har! Det finnes ikke noe alternativ. Å finne opp kruttet er å starte på bar bakke etter 30 års miljøkamp i FN, som tross alt har gitt oss de fleste internasjonale miljøavtaler til nå. Skal det være håp for den internasjonale miljøkampen må vi forsvare FN som fora for internasjonalt miljø samarbeid.

Nei til EU!

Skal vi få sving på det nødvendige internasjonale samarbeidet, er jeg overbevist om at sammen med sterke forpliktelser, så trenger verden selvstendige stemmer. For meg er det derfor helt avgjørende for den globale miljøkampen å jobbe for at Norge står utenfor EU.

Internasjonal handlefrihet blir et av de viktigste argumentene for oss EU-motstandere framover. Vi må vise at det er neisiden som virkelig er opptatt av internasjonale spørsmål og internasjonal deltagelse, og at Norges og Nordens mulighet til å spille en internasjonal rolle best ivaretas utenfor EU.

Og slik har det blitt fordi EU opptrer mer og mer med en stemme internasjonalt, og den ene stemmen styres av de største landene i EU. I EUs forslag til grunnlov samordnes EUs internasjonale stemme ytterligere. Medlemslandene i EU får ikke si noe som er i strid med EUs felles posisjoner. Er et EU-land nedstemt i EU, kan ikke landet prøve å få med seg andre land på dette, da kreves det at de følger lojalt opp mot EUs felles forhandlingsposisjon.

De store landene har for alvor inntatt førersetet i EU, og de gamle europeiske stormaktene med fortid som koloniherrer som vil styre de viktigste veivalgene i utenrikspolitikken og internasjonale forhandlinger.

Det har slått meg, at vi hører sjelden om hele den store verden utenfor Europa når jafolk snakker. Men den finnes, og for oss som ønsker å forholde oss til denne verden ved å drive internasjonalt samarbeid, jobbe for en mer rettferdig verdenshandel, bedre

fordeling mellom nord og sør og et bedre miljø osv, så er EU-medlemskapet en katastrofe. For oss er verden mye større og mye viktigere enn EU.

Og det er ikke i EU at det viktige internasjonale miljø- og solidaritets-samarbeidet finner sted, det er i FN med resten av verden tilstede. I motsetning til EUs medlemsland som får munnkurv av EU-kommisjonen som forhandler på vegne av dem alle, har Norge både tale- forslags- og stemmerett. Noe som gjør at Sverige og Danmark ved en rekke anledninger har bedt Norge om å si det de ikke får lov å si selv av EU.

Vi jo ofte høre hvor fælt det er for Norge å sitte på gangen i EU. Medlemslandene i EU sitter på gangen i FN!

Skal vi løse verdens største utfordringer nytter det ikke å senke blikket til bare å gjelde Europa. Da er vi nødt til å fortsette arbeidet på globalt nivå gjennom FN.

Det er en myte at Norge er et utenforland. Norge har en handlefrihet som EU-land ikke har, og er en relativt viktig internasjonal aktør i forhold til vår beskjedne størrelse.

Det finnes eksempler på miljømrådet på at Norge har brukt denne handlefriheten:

Forbud mot eksport av giftig avfall fra i-land til u-land

I 1995: Danmark, Sverige, Finland og Norge sendte forslag til et ministermøte i regi av FN med forslag om å forsterke regelverk mot eksport av giftig avfall fra i-land til u-land. EU-kommisjonen var ikke enige og truet med å stevne Danmark, Sverige og Finland for EU-domstolen hvis de ikke trakk seg som forslagsstillere.

Takket være avstemningsresultatet 28. november 1994 kunne Norge fremme forslaget alene, og fikk gjennomslag.

Den danske miljøvernministeren Lone Dybkjær uttalte da til Dagbladet 2.12.95: „Jeg har varmt støttet et norsk EU-medlemskap. Men det var i hvert fall godt for miljøet at Norge ikke ble medlem.“

Biologisk mangfold

Under forhandlingene om biosikkerhetsprotokollen om handel med gener og biologisk materiale, kom Sverige til Norge og ba oss om å snakke deres sak.

Norge hadde handlefrihet til å fremme et forslag som gjør det vanskeligere å drive ukontrollert handel med gener.

Dette forslaget kunne ikke kommet fra EU, for selvom flere EU-land støttet forslaget var det ikke enighet om dette.

Norge spilte en helt sentral rolle i disse forhandlingene, og stod på u-landenes restriktive linje.

Johannesburg

Norge sammen med Etiopia og Sveits snudde EU og G77-landene og gikk imot USAs forslag om at handelsavtaler skulle overordnes miljøavtaler. Hadde det ikke vært for at Norge og Sveits presset på for dette, hadde antagelig handelsavtaler også juridisk vært overordnet miljøavtaler Hilde Frafjord Johnson uttalte til VG 3. september 2002 at hun var glad Norge ikke var medlem av EU, for da ville ikke dette vært mulig.

Sjefen i UNDP, britiske Mark Malloch Brown, uttalte til samme avis „Jeg skulle ønske det var flere land som Norge og Sveits. Dere har sammen med Sveits utført en ekstremt effektiv geriljaoperasjon her i Johannesburg.“

Direktør for FN's miljøkontor i Norge, nå FN-topp i Geneve, Svein Tveitdal skrev i Dagbladet 17.09.02, etter Johannesburg at „et siste lyspunkt fra Johannesburg er at Norge igjen er på banen igjen i internasjonal miljø-

politikk. (...) Med dette utgangspunktet har Norge en formidabel mulighet til å påvirke utviklingen av global miljøpolitikk i positiv retning. Vi bør ikke la denne muligheten gå fra oss.“

Etter Johannesburg har Norge stått i bresjen for å styrke FN som global arena for å løse miljøproblemer, blant annet gjennom forslag om å prioritere opp miljødelen av FN ved å etablere en enhet a la Verdens Helseorganisasjon om miljø.

Brasils miljøvernminister Jose Lutzenberger sa til Natur og Samfunn (NUs medlemsblad) i 1991 at „Det er en katastrofe om Norge blir medlem av EF-Unionen. Det er uheldig for den tredje verden om Europa begynner å snakke med en stemme. Det vil bli umulig for land i den tredje verden å spille på flere europeiske land i internasjonale forhandlinger, som til nå har det vært viktig for de fattige landene.“

Eksempelet på hva som har skjedd med Sveriges engasjement for de fattigste landene etter at de ble EU-medlem i 1994, viser at han har rett: Sveriges opptreden i FN de siste 20 årene viser et markant skifte etter at Sverige ble EU-medlem: På 80-tallet stemte Sverige like ofte med de fattige landene som med de rike, men dette finnes det nesten ikke eksempler på etter 1994.

Søren Wibe, svensk EU-motstander i EU-parlamentet skriver i boka „Sverige i EU - en krønika øver åren 1995-1999“ at „det er åpenbart at rollen som mekler i internasjonale konflikter, for eksempel i Midt-Østen, mer og mer blir overtatt av Norge, et land som fortsatt står utenfor EU. Sveriges stemme i verden har blitt betenkelig mye stillere.“

Martin Kohr, kjent talsperson for Third World Network, uttalte på en konferanse i regi av UNDP i Oslo i fjor vinter at det var viktig for de fattige landene at Norge stod utenfor EU, fordi vi da kunne stå for en mer solidarisk handelspolitikk i WTO enn det EU gjør.

EU-tilhenger og tidligere norsk utenriksminister Knut Vollebæk sier til Dagsavisen 20/11-97 under overskriften „Fordel å stå utenfor“: at „På enkelte utenrikspolitiske områder har vi nok et større handlingsrom i dag, enn det vi ville hatt som EU-medlem. I konkrete saker der Norge ikke trenger å samordne seg med andre, står landet noe friere til å engasjere seg. Vi har noe større spillerom

Følgende innlæg fra Nordisk Folkemøde 2004 i Grästorps:

Nordens roll i Världen

- Global etik och globalt ansvar i globaliseringens tidsålder
af António Barbosa da Silvas

er af pladshensyn endnu ikke i bladet, men kan findes på nettet på hjemmesideadressen:

<http://www.fritnorden.dk/NF2004/oplaeg2004.html>

til å ta initiativ utenfor EU.“

Terje Rød-Larsens er norsk toppdiplomat i FN. Han har følgende teori: Mellom USA og EU vil det skapes lommer for politisk innflytelse fra mindre nasjoner. Her kan det utøves politikk og diplomati som de store maktene ikke evner fordi de er låst fast i internasjonal kiving og globale egeninteresser. Her ligger mulighetene for en rik smånasjon som Norge.

Terje Rød-Larsen har vært en av de viktigste fredsmeglerne i Midt-Østen, og er nå Kofi Annans spesialutsending i Midt-Østen. Han sier til Dagsavisen 6. januar 99: „Det jeg har vært med på i Midt-Østen (...) er å føre Norge inn i en nøkkelrolle i en av verdens viktigste regioner og vanskelige konflikter. Dette ville vært vanskeligere dersom Norge var medlem av EU. (...) Norge står i en gunstig mellomposisjon mellom EU og USA - i en midt-atlantisk posisjon. Og erfaringene fra Midt-Østen er for det første at dette ville vært vanskelig dersom vi hadde vært medlem av EU. EU-kommisjonen ville ikke tillatt at Norge spilte en egen rolle på den måten vi nå har gjort. For det andre ville heller ikke USA ha tillatt at et EU-land spille denne rollen blant annet på grunn av den løpende prestisjestridd mellom EU og USA.“

Dette er analysen til en av Norges fremste diplomater. Og den gjelder ikke bare i fredsmegling i Midt-Østen. Dette er en rolle man kan

velge å bruke innenfor miljøforhandlinger.

Og internasjonalt finnes det flere miljøvernere og solidaritetsfolk som støtter oss. Amerikaneren David Korten, verdenskjent forfatter av «*When Corporations rule the world*», sa på stort møte i Forum for Systemdebatt, Oslo 1998:

«Det er spesielt inspirerende å besøke landet som hadde tilstrekkelig tro på sin egen styrke og selvstendighet til å si nei til EU. Vi lever i en tid da det er helt avgjørende å bryte med ideen om at det ikke er noe alternativ til å leve som fanger av det globale markedet og der mennesket tar ansvar for at skape en framtid for alle. Jeg tror små land som Norge har en spesielt viktig lederrolle i denne pro-sessen. Dere vil aldri bli dominerende i det globale markedet. Dere har et stort fortrinn når det gjelder å skape levende lokalsamfunn basert på egne ressurser og lokale foretak. Med tanke på den katastrofale fiaskoen til både kommunismen og kapitalismen, trenger verden desperat nye modeller, og Norge er i en veldig bra posisjon til å lede verden i en slik retning. (...) We can have a life after capitalism. And Norway is perhaps better positioned than any other country in the world to lead the way.»

Fortsatt gyldig:

«Maastrich-traktaten styrker direkte en utvikling som svekker demokratiet, øker arbeidsledigheten, underminerer kulturell integritet, utvider gapet mellom rik og fattig, ødelegger småbrukene og bryter ned naturen. For den tredje verden er det særlig viktig at Europa ikke danner en enhetlig handelsblokk. Alle vi som har undertegnet mener at Norges valg i denne saken er av den største betydning. Norge er et av de mest progressive land i verden. Vi håper at dere vil innta en ledende rolle ved å holde dere utenfor Den europeiske Union. Ved en slik handling vil dere medvirke til å vende den globale økonomiske strømmen bort fra sosial og økologisk nedbrytning, og over mot en virkelig bærekraftig fremtid.»

Fra «Appell til det norske folk om fortsatt uavhengighet av den Europeiske Union» i 1992 underskrevet av mer enn 60 sentrale miljøvernere fra hele verden, blant annet av den

tidligere miljøvernministeren i Brasil, José Lutzenberger, David Korten (forfatter av bestselgeren «*When Corporations rule the World*»), Vandana Shiva (president i Research Foundation for Science, Technology and Natural Resource Policy i India), Dr. Brent Blackwelder (president i Friends of the Earth, USA), Sara Carmain (president i Chilean National Environmental Network), Gustavo Esteva (professor i økonomi fra Mexico), Edward Goldsmith (Grunnlegger av det britiske tidsskriftet «*Ecologist*»), Martin Kohr (President i Third World Network, Malaysia) og Dr. Ralph Metzner (President i Green Earth Foundation, USA).

Mer gyldig enn noen gang:

Jo flere land som blir medlem av EU, jo viktigere er det at noen fortsatt står utenfor.

„Jeg forstår at mange i Norge synes det er langt til Bryssel, og at de økonomiske argumentene ikke var like overbevisende som i Sverige og Finland. Norge har lav arbeidsløshet og god økonomi. Landet er også svært aktiv i internasjonal politikk. Landet meklet fred i Midt-Østen, og er blant de beste når det gjelder utviklingshjeip. Nordmennene tror de kan fortsette slik, og ingen kan beskyldes dem for å være egoistiske. De har alltid vist solidaritet, og jeg tar hatten av for dem. „

EU-kommisjonens daværende president Jaques Delors, Aftenpostens to dager etter folkeavstemningen i 1994 (30/11-94)

Dette høres jo ut som hemningsløs skryteliste for norsk politikk. Det er ikke det det er ment som. Det finnes mer enn nok å kritisere Norge for. Men den viser at det nesten bare er jafolkene i Norge som fortsatt mener vi må inn i EU for å delta i internasjonalt samarbeid og styrke det internasjonale miljøarbeidet.

Eksempelene illustrerer én ting som er avgjørende:

Selvom miljøproblemene er store, finnes det eksempler på at det nytter. Og vi KAN HVIS VI VIL! Den muligheten må vi beholde og bruke i den globale miljøkampen!

Den virkelige kulturkamp kræver ihærdig indsats

Af Høgni Hoydal

Tale holdt på de danske årsmøder i Sydslesvig, juni 2004. Årsmøderne havde i år Vestnorden som tema.

Først af alt vil jeg gerne takke for invitationen til jeres årsmøder og for den store hæder jeg føler ved at få lejlighed til at deltage. Jeg har ikke før haft lejlighed til at få indblik i det store og aktive arbejde, som det danske mindretal lægger for dagen her i Sydslesvig, og jeg er allerede yderst imponeret. At I har sat Vestnorden og Nordens yderpunkter som tema, er jeg også meget glad for. Det giver anledning til at sætte Vestnordens og Nordens muligheder i det ny Europa og i den globale udvikling, på dagsordenen. Og det giver anledning til at finde fælles samarbejdsfelter mellem Vestnorden og jeres aktive nordiske enklave her i grænselandet.

Vestnorden – Færøerne og Grønland – og det danske mindretal i Sydslesvig har ved første øjekast både mange forskelle og mange ligheder. Forbindelsen til det danske rige knytter os sammen og vi har dele af en kulturarv til fælles. Men vores politiske historie og udvikling i forhold til det danske rige, er jo meget forskellig. På Færøerne og i Grønland har vi kæmpet og kæmper stadigvæk for en selvstændig kultur og en politisk frigørelse i forhold til det danske rige. Her har I kæmpet og kæmper stadigvæk for en tilknytning til det danske rige og den danske kulturelle egenart. I har kæmpet for jeres status som dansk mindretal i Tyskland. Vi føler os ikke som et mindretal i Danmark, men kæmper for at blive anerkendt som nationer og folk med vore egne lande. Og når det er opnået vil færinger og grønlandere,

der er bosat i Danmark kunne anerkendes som nationale mindretal i Danmark og få status og rettigheder som mindretal i Danmark.

Men hæver vi os lidt over dette forsøg på at finde forskelle i vore forhold til det danske rige, så finder vi alligevel lighederne i vores politiske og kulturelle historie.

Kulturkampen har vi til fælles. Og her taler jeg ikke om den kulturkamp, som den danske regering har lanceret politisk. Men jeg taler om den virkelige kulturkamp som vore forfædre har kæmpet, og som vi til stadighed må føre videre for at opretholde og udvikle vores kulturelle egenart i den moderne udvikling. Vi har de fælles erfaringer med at udvikle vores identitet, vores sprog og vores kultur i det daglige møde med en anden og mere talrig officiel kultur. Vi har de fælles erfaringer med at skulle mestre flere sprog og kulturer på én gang i dagligdagen, og at finde den rigtige balance mellem dem. Vi har de fælles erfaringer med at opbygge de institutioner og redskaber, som er nødvendige for at udvikle vores kulturelle egenart i den moderne verden: Skoler, medier, foreninger, politisk repræsentation og anerkendelse. Og jeg tror også, at jeg kan slå fast, at vi har de fælles erfaringer med at kæmpe vores kulturkamp på fredelig og demokratisk vis med respekt for den anden kultur vi lever med og i – uden noget fjendskab, og uden at sætte kulturerne og folkene op mod hinanden. Vi står egentlig med en erfaring, som jeg mener, at andre kan lære noget af i den globaliserede og alt mere sammenbundne verden af i dag.

Mange lande og nationer står i dag for første gang i den samme situation, som vi har stået i i flere generationer:

At skulle udvikle og fastholde en kulturel egenart, et sprog og en identitet, samtidig med at større kulturer og større sprog presser på og overtager flere felter og domæner i dagligdagen. Vi ved, at forudsætningen for at kunne kende verden og udvikle en kulturel styrke, er ikke at vi giver slip på vores eget, men at vi kan møde verden med vores eget sprog og vores egen identitet som base. Vi har altid været vant til, at vi skal kende andre sprog og kulturer for at kunne tage en højere uddannelse og for at udvikle erhverv og økonomi. Vi har aldrig haft nok i os selv eller har lukket os ude fra omverdenen.

Men vi ved også, at det kræver en ihærdig indsats og en målbevidsthed at kæmpe for sin kultur og identitet – for at skabe den kulturelle mangfoldighed i verden. Vi behøver blot at skele til et af de gamle vestnordiske lande, nemlig Shetlandsøerne – Færøernes nærmeste nabo. De mistede deres sprog på få generationer. Primært fordi de i en social og økonomisk brydningstid ikke kæmpede for at udvikle de redskaber og fælles strukturer, som skal til for at et sprog og en kultur kan leve og modernisere sig – og ikke blot ende som en romantisk museumsgenstand, vi kan skue tilbage på.

Og hvilken betydning identiteten og kulturkampen har for resten af den samfundsmæssige udvikling, kan også ses på Shetlandsøerne. Siden kulturkampen blev tabt på Shetlandsøerne, gik landet fra at have flere indbyggere end Færøerne og en større økonomisk udvikling, til en stilstand, hvor befolkningstallet faldt. Økonomien gik i stå, og er aldrig kommet op igen. Det står jo i kras modsætning til den holdning man ofte møder mellem eksperter og bureaukrater. Det kan jo slet ikke betale sig i henhold til de gængse økonomiske cost-benefit-analyser, at bo i Vestnorden med egen kultur og institutioner, eller

Høgni Hoydal er MF for Den Nordatlantiske Gruppe, tidl. medlem af Nordisk Råd og tidl. minister for nordisk samarbejde

at have det danske mindretal i Sydslesvig. Det ville jo være langt billigere og rationelt at have et eller få sprog og få kulturer. Og der har faktisk været ekspertgrupper, der i den økonomiske rationalitets navn har foreslået at eksportere Færing til Esbjerg og at flytte grønlændere sammen og droppe en særrønlandsk kultur. I Grønland blev det desværre også til en vis grad gennemført i 60'erne. Men som en færøsk forfatter skrev engang: Vi bor ikke på Færøerne af praktiske årsager. Og det har han jo fuldstændig ret i. Vi bor der fordi vi elsker landet, fordi vi har et kulturelt fællesskab og fordi vi vil bevare og udvikle de værdier og erfaringer, som folk har opbygget på øerne over tusinde år. Og vi bor der fordi vi tror på, at det er muligt at bygge et moderne samfund på disse værdier.

En færøsk geograf blev engang spurgt, om han kunne finde noget andet sted på Kloden, der lignede Færøerne, når det gælder naturgivne forudsætninger, klima, landskab og landets beskaffenhed ellers. Han vendte tilbage og sagde, at han havde ledt og fundet to andre steder i verden, der lignede Færøerne på en prik. Den eneste forskel er, tilføjede han, det er at på Færøerne bor der mennesker! Det er præcis i den globaliserede verdens nye muligheder at vi må vælge om vi vil satse på ensretning eller mangfoldighed. Globaliseringen rummer begge muligheder.

Jeg tror på og vil kæmpe for en verden, der er som et frodigt landskab, hvor alskens planter gror og myriader af forskellige livsformer træder frem. Jeg tror ikke på en verden, der er som en veltrimmet græsplæne, hvor kun de samme strå gror og alle klippes ens.

—
I har sat Vestnorden som tema for jeres årsmøder 2004. Hvor står Færøerne og Grønland i den globale og europæiske udvikling? Hvor står det færøske og det grønlandske folk i den demokratiske udvikling i verden? Ja, svaret er jo efter min mening, at vi står i øjeblikket i ingenmandsland. De danske besiddelser i Nordatlanten ligger i en slags uafklaret situation, hvor der ikke er fundet et afklaring på det færøske og det grønlandske folks mulighed for at vælge deres egen vej i den europæiske og den globale udvikling. Vi ligger endnu i en slags demokratisk, politisk og økonomisk kuvøse. Vi har ikke en egen stemme i FN, vi har ikke en egen stemme i Europa, og vi har ikke en egen, selvstændig økonomi. Danmark har på trods af al retorik om ligestillede parter i et så-kaldt rigsfællesskab endnu ikke anerkendt det færøske og det grønlandske folk som folk med selvbestemmelsesret i international forstand. Det er et problem. Det er et demokratisk problem, som kun kan løses ved, at Folketinget og regeringen anerkender, at det færøske og det grønlandske folk har de rettigheder, som FN's resolutioner tilskriver ethvert folk. Fra dansk side siger man jo på den ene side, at færing og grønlændere bestemmer selv. Men på den anden side, vil man ikke anerkende denne selvbestemmelsesret i international forstand.

Den færøske selvstændighedsproces har været et klart bud på, hvordan Færøerne skal finde sin egen vej i globaliseringen og i den europæiske

udvikling. Denne proces har mødt stor modstand og er blevet stemplet som et nationalistisk projekt i negativ forstand. Men jeg vil påstå, at den danske politik i forhold til færingernes selvstændighed har været præget af en meget stærk dansk nationalisme, hvor man vil bevare den danske suverænitæt over Færøerne, og hvor man føler det som et angreb på den danske nation, at Færøerne ønsker at tage det fulde ansvar for sin egen fremtid. Men vi taler jo egentlig kun om at skabe en ligeværdighed mellem Danmark, Færøerne og Grønland. Vi taler om at skabe fuldt demokrati på Færøerne og i Grønland, og det har vi jo ikke i dag. Fuldt demokrati til Færøerne og Grønland, hvor Færøerne og Grønland bliver aktive aktører i verdens mangfoldighed, vil være det bedste redskab til at modernisere færøsk og grønlandsk kultur, og til at normalisere forholdet til Danmark. Det vil skabe respekt for hinanden og selvrespekt. Og det vil gøre Vestnorden til en mere synlig og aktiv del af verden.

Med et håb vil jeg ønske alle fortsatte gode årsmøder.

Frit Nordens årsmøde 2004

Valby den 11. – 12. september, 2004

Der var afbud fra en af årsmødets talere, Johan Lindblad, der blev derfor lidt tid til overs lørdag eftermiddag. Hullet i mødets tidsplan blev udnyttet til et besøg på **Nordatlantens Brygge**.

Formanden for Frit Norden, Jesper Morville, erkendte i sin beretning, at aktivitetsniveauet i foreningen i det forgangne år kunne have været højere, men det er et faktum, at eksempelvis EU-parlamentsvalget den 13. juni havde lagt beslag på mange ressourcer hos flere af styrelsens medlemmer, som også er aktive i EU-modstanden i Danmark. Der var dog også positive ting at fremhæve fra årets arbejde:

Nordisk Vision

Der er etableret god kontakt til foreningen Nordisk Vision, der kan være til gensidig inspiration og berigelse for de to foreninger. Kontakten varetages af styrelses-medlemmerne Jakob Buhl og Thomas Thyrrstrup, der begge er tilknyttet Nordisk Vision.

Fritt Norden, Norge

Et højdepunkt i 2004 var oprettelsen af Fritt Norden, Norge. Dansk Fritt Norden ser frem til godt og udbytterigt samarbejde med den norske søsterforening. En del medlemmer/styrelsesmedlemmer fra Frit Norden i Danmark og Norge deltog i Nordisk Folkeriksdag i Grästorp i Sverige, et nordisk græsrodstræf med et imponerende program.

Kommende afstemninger om EU-grundlov

Det trækker op til folkeafstemninger om den kommende EU-grundlov i flere lande. Dog er det usikkert p.t., om der vil blive afholdt afstemninger i Finland og Sverige, men i Danmark har det længe været en afgjort sag, at

vælgerne skal til valgurnerne i endnu et EU-opgør. I denne forbindelse er det vigtigt at huske den meningsmåling i de tre nordiske lande, som viste, at et flertal af de adspurgte foretrækker et øget nordisk samarbejde frem for et EU-medlemskab. Det vil være et godt udgangspunkt for en kampagne forud for folkeafstemningen, og Frit Norden har både forudsætninger for og gode grunde til at fortsætte arbejdet bl.a. for et nordisk alternativ.

Bladet: Frit Norden

Årgang 2004 er indledt med to „voluminøse“ numre, på henholdsvis 20 og 24 sider. Til nr. 2/2004, temanummeret om Vestnorden, har vi modtaget støtte fra Letterstedtska Föreningen i Sverige.

Hvad bladets indhold angår, fortsætter den redaktionelle linie, som sigter mod at give højere prioritet til stof på andre nordiske sprog end dansk. Generelt savnes der ikke stof til bladet.

Redaktør Leif Kajberg beklagede, at bladets udgivelsesrytme har været lidt ujævn. Vi har skullet finde vores ben under de nye vilkår for blad-distribution. Det har i praksis betydet, at vi for at klare udgifterne til porto i forbindelse med udsendelse af Frit Norden har måttet reducere antallet af blade, som udsendes årligt, med 1-2 numre. **Fremover stiles mod 3-4 numre pr. år, deriblandt som regel ét temahæfte.** Det er planlagt at søge om økonomisk støtte til tema-numre.

Redaktionen har - med styrelsens tilslutning - tilkendegivet, at den gerne ser redaktionen udvidet med en repræsentant for Fritt Norden, Norge plus en svensk repræsentant.

Hjemmesiden: www.fritnorden.dk

Hanne Lerstrup Kock berettede om hjemmesiden, der er under stadig udvikling, og som i høj grad tegner foreningen udadtil.

FRIT NORDENS STYRELSE 2004-05

Birtha Bigum
Sigurd Halleraker, *Norge*
sosihal@c2i.net
Leif Kajberg,
redaktør og sekretær,
leif_kajberg@hotmail.com
Birgit Lerstrup, *kasserer*
birgit@lerstrup.dk
Hanne Kock, *webmaster*
hannekock@post.tele.dk
Jesper Morville, *formand og*
medlem af redaktionsgruppen
JesperMorville@mail.dk
Ditte Staun
dittestaun@hotmail.com
Thomas Wendner Thyrrstrup
tthyrrstrup@hotmail.com
Jakob Worm Buhl, *næstformand*
og medlem af redaktionen
NordenDebat@yahoo.se

Suppleanter:
Ellen Koch
Else Lerstrup,
lerstrup@post9.tele.dk

Kerstin Palmlund
kontaktperson i Sverige
Torbjørn Dahl, *Formand for*
Fritt Norden, Norge
tordahl@online.no

Hjemmesiden besøges af et stigende antal personer – specielt en hel del fra Norge og Sverige. Hjemmesiden er en vigtig nordisk informationskilde, og har i kraft af sine lænker (referencer til andre informations-materialer og websider på internettet) desuden en vigtig vejviserfunktion.

Hjemmesiden er også med til at skaffe nye medlemmer til foreningen.

Regnskab og økonomi

Revideret regnskab blev forelagt af kasserer Birgit Lerstrup. Det kniber desværre med rettidig indbetaling af kontingent og abonnement, og det betyde udgifter til at sende rykkere ud. Beholdningen er på 26.000 kr.

Det blev vedtaget at fastholde nuværende kontingent og abonnementspris - *dog med en kraftig opfordring til medlemmerne om at bidrage med støttebeløb ud over kontingentet.*

Nordisk Folkerigsdag i Danmark 2005?

Ikke mindst på opfordring af Torbjørn Dahl enedes styrelsen om at undersøge muligheden for at arrangere Nordisk Folkerigsdag i Danmark i 2005. **Styrelsen besluttede på et senere møde at sige ja til at påtage sig arrangementet** dog så vidt muligt i samarbejde med andre græsrodsinitiativer, i Danmark og i de andre nordiske lande. Forskellige muligheder og lokaliteter er efterfølgende blevet sonderet, og man er landet på København. De kommende numre af bladet vil indeholde omtale af planlægningen af Folkerigsdag 2005.

Der er i den danske styrelse stemning for, at man i forbindelse med planlægningen af indholdet af folkerigsdagen skal søge at knytte an til det aktuelle fokus på Vestnorden inden for Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd. Det skal samtidig udnyttes, at det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2005 ligeledes har Vestnorden som tema.

Arbejdstitlen for Folkerigsdagen er p.t.: Vestnorden og vi – centrum og periferi. Den giver anledning til at debattere både Færøernes og Grønlands stilling som 'periferi' i forhold til Syddanmark/København, og Danmark og Sveriges stilling som periferi i EU – hvor Vestnorden i frit samarbejde med f.eks. Canada kan spille en langt mere central rolle internationalt. Hvad er centrum og hvad er periferi?

Frit Nordens fremtid?

Også Frit Nordens profil og kommenterede initiativer og aktiviteter drøftedes i Valby. Der blev også ventileret idéer til nye slagord for foreningen, og det blev drøftet, hvordan man kan få „hele Norden“ – dvs. også selvstyreområder og samerne – med i i den symbolske skiltning i bl.a. logo/klistermærke/bilmærkat. I den nuværende udformning er kun gengivet de „stores“ 5 flag. Parolen „Ja til Norden“ faldt i god jord på årsmødet, men det nuværende slagord/budskab vil man ikke give slip på.

Styrelsen for den danske Frit Nordenforening har i øvrigt taget hul på en principdrøftelse af Frit Nordens opgaver og formål i årene fremover.

På et møde i Odense den 27. marts, 2004 forholdt styrelsesmedlemmerne sig til et debatoplæg, udarbejdet af Leif Kajberg og senere publiceret i Frit Norden nr. 1/2004 under overskriften „Frit Norden ved en skillevej.“ I denne invitation til intern debat i foreningen om Frit Nordens fremtidige ideologiske kurs slås der et slag for øget nordisk idédebat, ligesom forskellige nordiske visioner og samarbejdskonstruktioner skitseres.

Oplægget affødte en del bemærkninger fra styrelsens medlemmer. Foreningen burde, ifølge Thomas Thyrrstrup, vende blikket indad og søge svar på spørgsmål som

- 1) Hvad vil vi med Norden?
- 2) Hvilken slags forening skal Frit Norden være? Hvor meget skal EU fylde, og hvor meget skal Norden fylde i foreningens virke fremover?

Et andet spørgsmål, der kom op og vende gik på, om Frit Norden vil tilstræbe rollen som debatforum eller en mere politisk aktør i relation til et alternativt nordisk råd. Et alternativt nordisk råd – en tanke, som ikke mindst Torbjørn Dahl har ivret for – kan således være et redskab til at sikre øget medieeksponering af det nordiske. Et sådant alternativt råd, der kan organiseres på flere måder, kan fungere som et forum, i hvilket forskellige Norden-politiske problemstillinger kan rejses.

Et andet punkt, var, at det er vigtigt, at Frit Norden får et ansigt udadtil. Jesper Morville pegede på, at vi som forening har fået nye partnere – Fritt

FRITT NORDEN - Norge

Innkalling/invitasjontil

Årsmøte

lørdag 5. februar - 2005 kl. 13
i Nei til EUs lokaler i Oslo

Ditte Staun fra Frit Norden Danmark, innleder om

Norden som alternativ til EU

Det blir årsmøtesaker, arbeidsprogram, orientering om neste års folkeriksdag i København, diskusjon om videre samarbeid med Frit Norden Danmark og venneforeningen i Sverige m. m. Velkommen!

Vennlig hilsen

for styret, Torbjørn Dahl

For mer informasjon kontakt:

Fritt Norden - Norge
Bank konto : 0531 51 14855
v/ Torbjørn Dahl, tlf.: 61261458
Nigardslia, 2625 Fåberg.
e-post: tordahl@online.no
v/ Marianne Westby tlf: 99707301
e-post: marianne.westby@sv.no

Norden, Norge og Nordisk Vision – og at vi skal finne frem til en arbeidsdeling og finne vore egne ben i dette billede. Jakob Buhl pointerede, at det ikke er nok bare at utvikle sig til en Foreningen Norden for EU-modstandere. Vi må kunne byde på andet og mere på det nordiske område. Der blev også mindet om den økologiske dimensjon, som tidligere havde en fremtrædende placering i debatten om visioner for Nordens fremtid, men nu synes at være blegnet lidt.

Frit Norden, Danmark og Fritt Norden, Norge har begge haft repræsentanter i Stockholm i forbindelse med **Nordisk Råds session primo november 2004.** Fra Norge deltog bl.a. Torbjørn Dahl, medens Jakob Buhl var den danske afdelings udsending.

Som delegerede til Folkebevægelsen mod EU's landsmøde i slutningen af oktober valgtes på årsmødet Alice Hansen og Hanne Kock.

Leif Kajberg

Nordiske noter

Ved Jakob Buhl og Leif Kajberg

Det danske formandskabs program for 2005

Det danske formandskabs program for 2005 (Nordisk Ministerråd) kan læses i en lang og en kort udgave på: <http://www.norden2005.um.dk>

Enklare få adgang til information

Det skall vara lätt att arbeta, studera eller bosätts sig i ett annat nordiskt land. Ett avgörande element i detta sammanhang är att det skall vara enkelt att få tillgång till relevant information. För att hjälpa till med det arrangerar Nordiska ministerrådet och Hallå Norden en omfattande marknadsföringskampanj under hösten 2004. Det kommer finnas Gocards på stan i Sverige, Norge, Danmark och Finland, annonser på bussar i Island och Finland och annonser i flyg- och tåg tidningar för att nämna några aktiviteter. Hallå Norden har även fått en ny grafisk profil på hemsidan och ett nytt informationsmaterial. Ca. 300.000 broschyrer kommer sändas ut till arbetsförmedlingar, försäkringskassor och skattemyndigheter i samtliga länder. Nordiska ministerrådet har satt arbetet med gränshinder högt på den politiska agendan. Poul Schlüter, tidigare dansk statsminister och de nordiska samarbetsministrarnas särskilda representant, har under de senaste två åren arbetat för att avlägsna gränshinder för medborgare i Norden. Arbetet har bland annat resulterat i rapporten „Det gränslösa Norden“ som presenterades på Nordiska Rådets session i Stockholm den 1 november 2004. Rapporten redogör för de insatser som gjorts

under året och de resultat som uppnåtts när det gäller avskaffande av gränshinder.

Kilde: Hallå Norden

Nordisk samarbejde som forbillede i vanskelig region?

Den albanske kulturminister har henvendt sig til de nordiske kulturministre fordi han gerne vil studere det nordiske kultursamarbejde nærmere. Det har han gjort fordi han vil undersøge, om det kan bruges som forbillede for et tilsvarende kultursamarbejde på Balkan. Til foråret forventer Nordisk Ministerråds sekretariat således besøg af kulturministre og embedsmænd fra området.

Se mere på: <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4505>

Tre af fire virksomheder møder besvær

Tre af fire, eller 77 procent af 362 adspurgte virksomheder er stødt på seriøse grænsehindre for at være aktive i et andet nordisk land. De værste hindringer er, at det er svært at sætte sig ind i andre landes regler, at der er besvær med godkendelse eller mærkning af produkter samt specifikke forskelle i punktafgifter eller momsats. Det fortalte Mads Peter Schreiber, viceadministrerende direktør i Nordisk InnovationsCenter, Grænsepolitisk forum på et møde 21 oktober i Nordisk Ministerråds sekretariat i København. Nordisk InnovationsCenter har i rapporten „Grænsehindre for næringslivet i Norden – en kartlegging med

konkrete eksempler“ sammenstillet erfaringerne fra 30 tidligere rapporter om emnet. Fokus er grænsehindre for virksomhederne. En række grænseregionale komiteer og informationstjenester – herunder Hallå Norden - blev på mødet enige om at skabe et netværk. Der bliver tale om et eller to møder om året – kontakten skal især holdes gennem en intern elektronisk mødeplads. Den 22. oktober fortsatte de grænseregionale komiteer drøftelserne centreret om et særligt grænseregionalt forum, hvor der blandt andet bliver oplæg om næringslivs samarbejdet på Nordkalotten.

Kilde: Nordiske nyheter

<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4290>

Norden godt rustet for framtida

De fem nordiske landene er svært godt rustet til å møte framtida i Europa, både med tanke på eldreomsorg og konkurransekraft i næringslivet. Det fremgår av Nordisk Statistisk årbok som ble presentert av Nordisk Ministerråds generalsekretær Per Unckel og redaktøren for boka, Frank Dahlgaard fra Danmarks Statistik den 20. oktober. Nytt av året er at man forsøker å sammenlikne de nordiske landene med de 12 Euro-landene. Og Norden klarer seg meget godt i konkurransen. Tre hovedtrekk for de nordiske landene er spesielle. Fødselstallet er nå på vei opp i alle nordiske land. Eldrebyrden vil vokse mest i Finland og Åland og minst i Sverige og Island. De nordiske økonomier er bunnsolide og konkurransekraften er på topp. For første gang på mange år er fødselstallet på vei opp i alle fem nordiske land samtidig. Finland er det av de nordiske landene som vil få den største offentlige økonomiske byrden

innen eldreomsorg og for barn og unge. Forsørgerbyrden på Island er i dag relativt lav, og selv om det også her er en vekst, vil Islands forsørgerbyrde også om 20 og 30 år høre til blant de mindre i Norden. Målt i forhold til bruttonasjonalproduktet, BNP, har samtlige nordiske land en klart lavere offentlig gjeld enn euro-landene, og mens eurolandene i 2003 samlet hadde et betydelig offentlig budsjettunderskudd, står Norden med overskudd.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4282>

Nordens språk hotade

- De nordiske språken håller på att utarmas och är på sikt hotade som självständiga språk. De sade Vigdís Finnbogadóttir, UNESCO:s goodwill-ambassadör för världens språk, när hon talade på en språkonferens i Göteborg 11. november.

- Vi dyrkar engelskan, utarmar språken på metaforer, talar fortare och mindre exakt, underströk hon i samband med konferensen som bland annat fått stöd från Nordiska kulturfonden och som också genomförs i Stockholm på lördag och söndag. Vigdís Finnbogadóttir menar också att de nordiska språken betyder mycket för det nordiska samarbetet och vill att undervisningen på nordiska språk ska utökas i våra länder.

- Vi kan inte använda engelskan till den nordiska samhörigheten, sade hon och pekade på att språkförståelsen i Norden underlättar både kulturutbyte och affärer mellan länderna.

Kilde: Nordiske nyheter <http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4541>

Nordiske Dager på Hovedbanegården

Norden i Fokus i København arrangerte fra tirsdag den 9. til torsdag den 11. november kl. 8 - 17 Nordiske dager på Hovedbanegården, jernbaneknutepunktet i hjertet av København. Hovedbanegården var i perioden 9. - 11. november utstillingssted for nordiske foreninger og organisationer. Der finnes et rikt nordisk foreningsliv i København, og denne uken stilte dette foreningslivet seg til skue i det offentlige rom midt i København. Blandt de deltagende foreninger sås også Nordisk Vision. Her var noe for enhver smak, alt fra fakta om Nordisk Råd og Ministerråd til et islandsk kor. Fra den finske kirke til Bellmanselskapet.

- Budskapet lød: Kom og møt Norden. Få en prat og les våre brosjyrer. Følg med på det som skjer på den lille scene som vi har rigget opp og hvor det hver dag vil være opptreden med forskjellige nordiske kunstnere. Hør en sang eller en tale. Kom i dialog. Kom ut af det nordiske skapet, kom frem, slik som vi gjør, sier prosjektleder Carsten Andersen ved Norden i Fokus, København.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4527>

Ny svensk-isländsk ordbok

Sverige och Island ska tillsammans ge ut en ny svensk-isländsk ordbok. Det beskedet gav statsministrarna Göran Persson och Halldor Asgrimsson efter överläggningar i Stockholm förra veckan [november, 2004, red.]. Projektet väntas bli klart om cirka fyra år, skriver TT.

- De nordiska språken är små i världen. Det behövs ordböcker för att skydda dem, sade Sveriges statsminister Göran Persson i samband med den isländske statsministerns besök. Asgrimsson blev statsminister i september och besöket i Sverige är hans första officiella utlandsbesök.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4588>

Samekonferansen krever rettigheter

Den 18.samekonferansen som nylig ble avholdt i Honningsvåg i Norge samlet seg om et omfattende dokument for det videre arbeidet med samiske rettighetsspørsmål. Lederen for Nordisk Sameråd, Geir Tommy Pedersen, fastslår etter konferansen at deklarasjonen etter møtet som samlet 220 samer fra Norge, Sverige, Finland og Russland fastholder at samene har rettigheter til forvaltning av land-og havområder.

- Honningsvåg-deklarasjonen vil nå danne grunnlag for rådets arbeid de neste fire årene, sier Pedersen til avisa Finnmark Dagblad. I deklarasjonen blir det fastslått at samene som urfolk i Finland, Norge, Russland og Sverige, har umistelige historiske rettigheter til egne land og havområder og naturressurser. Inngrep i områdene forutsetter samisk samtykke, heter det i deklarasjonen. Arbeidet med en nordisk samekonvensjon ses på som et skritt i riktig retning for å redusere landegrensens negative konsekvenser for det samiske samfunnet. Og konvensjonen anses å bli et viktig bidrag til anerkjennelse av samenes grunnleggende rettigheter uavhengig av landegrensene. Fra de nordiske landenes side arbeides det med også å innlemme de russiske

samenes situasjon i konvensjonsinnholdet.
Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4255>

Svenskerne best i Norden på miljø

Det nordiske miljømerket, Svane-merket, har best oppslutning i Sverige, viser en fersk undersøkelse. Svenskene er også generelt mer opptatt av miljø når de handler. Undersøkelsen spør om forbrukerne tenker på miljø når de handler, og om de kjenner til Svanemerket. I Sverige kjenner hele 90 prosent til Svanemerket, i Norge er det 75 prosent. I de øvrige Nordiske landene er kunnskapen lavere enn i Norge. Minst kjennskap til Svane-merket er det på Island, der bare 50% vet hva Svanemerket betyr. Svenskene er også flinkest i Norden til å sjekke om produktene er miljøvennlige. Hele 84% svarer at de i større eller mindre utstrekning sjekker produktenes miljøegenskaper. Finland kommer like etter med 82%, mens resultatene for Norge og Danmark ligger på 68%.

Kilde: Nordiske nyheter
<http://www.norden.org/webb/news/news.asp?id=4581>

Visionært og slagkraftig utspill fra Foreningen Norden

Den danske Foreningen Norden er fremkommet med et overraskende positivt utspill til den danske regerings overtagelse af formandskabet i Nordisk Ministerråd 2005. Udspillet afspejler større rummelighed i holdninger og udmeldinger, idet der synes at være blevet lidt mere plads til gen-givelse af EU-skeptiske positioner. Og

der tages udgangspunkt i Norden. Ud-spillet er tilgængelig på foreningens hjemmeside:
[http:// www.fritnorden.dk](http://www.fritnorden.dk)

Masser af nordiske aktiviteter!

I dagene 29. – 31. oktober afholdtes det årlige „Ungdommens Nordiske Råd“ (UNR) i Stockholm. Umiddelbart efter, den 1. – 3. nov., afholdtes Nordisk Råds session, ligeledes i den svenske hovedstad. I anledning af Nordisk Råds session befandt der sig mere end 1.000 tilreisende i Stockholm: Parlamentarikere, ministre, embedsmænd, pressefolk, kulturpersoner, organisationsfolk og græsrodder. På programmet var bl.a. det fortsatte arbejde for at rydde nordiske grænsehindringer af vejen, Østersøens miljø, Vestnorden, nordisk innovation og samarbejdet med andre lande i Nordeuropa. I samme anledning emmede Stockholm af spændende kulturtilbud.

Læs mere om nordisk samarbejde på
[http:// www.norden.org](http://www.norden.org)
[http:// www.nordenifokus.se](http://www.nordenifokus.se)
[http:// www.hallonorden.org](http://www.hallonorden.org)
[http:// www.foreningen-norden.dk](http://www.foreningen-norden.dk)
 Jakob Buhl

Også græsrodder i Stockholm

Men også græsrodder mødtes i Stockholm. Foreningerne Frit Norden i Danmark og Frit Norden i Norge mødtes med „Nordisk Folkerigsdags Venner i Sverige“ for at diskutere en mulig oprettelse af en svensk afdeling af Frit Norden, Nordisk Folkerigsdag 2005 og en yderligere „nordificering“ af tidsskriftet „Frit Norden.“

Derudover overværede de fremmødte Nordisk Råds åbningsdebat. Frit Norden er en integreret del af EU-modstanden, men har oprindeligt sine rødder både dér og i Foreningen Norden og har traditionelt vendt sig imod enhver form for union. Samtidig med dette træf mødtes aktive i Foreningen Nordisk Vision med henblik på foreningens lancering i offentligheden. Nordisk Visions fremstød blev ikke umiddelbart nogen succes. At idéen om overnationalt samarbejde i Norden (Nordisk Vision kalder det et „genforenet Norden“) vækker anstød mange steder er måske ikke så mærkeligt, men at der især er EU-tilhængere blandt modstanderne af denne tanke er dog ikke logisk. Eller er det? Hvor mange nordister altså modsætter sig overstatslighed af enhver art, så synes/tycks masser af EU-tilhængere mærkværdigvis at være imod nordisk overstatslighed selvom de samtidig åbenlyst støtter overstatslighed i EU. Er de ‚imod‘ Norden?

Læs mere om de to bevægelser på:
[http:// www.frit.Norden.dk](http://www.frit.Norden.dk)
[http:// www.nordiskvision.org](http://www.nordiskvision.org)
 Jakob Buhl

Nordiska rådets presidium i Mariehamn 21. - 22. september

Danske veteranpolitikern Ole Stavad hoppas att Nordiska rådet lyckas uppdatera sig självt som ett svar på EU-utvidgningen. Vår utgångspunkt är unik, säger han. Nordiska rådet Museum eller nytänkning? Som region kan vi styra mastodonten EU. — Vi ska samarbeta tätt med de baltiska länderna och Ryssland, men vi ska inte gå ihop i ett nytt råd. Risken att samarbetet går i stöpet är då stor, säger danske veteranpolitikern Ole Stavad. Socialdemokraten Ole Stavad har varit med i politiken länge. Han har ett förflutet som dansk minister och hör till strategerna inom sitt eget parti. I nordiska sammanhang är han en känd figur som inte är rädd för att säga sitt hjärtas mening. — Några minns mig kanske för att jag 1996, strax efter att Finland blev EU-medlem, lite fräckt jämförde

landet med en tonåring som för första gången får gå ut utan att behöva vara hemma en viss tid. Trots att Stavad lindar in kritiken i skratt är det meningen att den ska bita: Om de nordiska länderna fortsätter att tro att EU kan ersätta det nordiska samarbetet har Nordiska rådet ingen framtid.

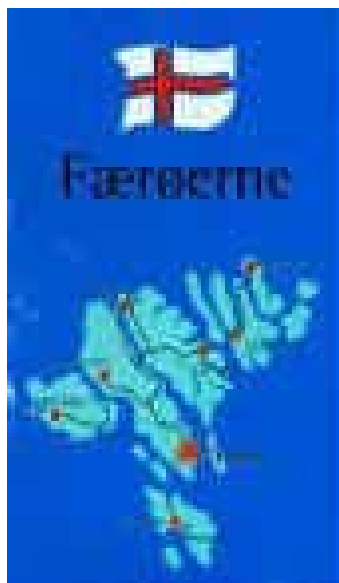
Det gäller också Stavads eget hemland, Danmark, som i många fall varit den bångstyrigaste eleven på klassen. Jag anser att Nordiska rådet kan bli precis det vi gör det till. Om vi inte vill hadet till annat än ett fornnordiskt museum så blir det så. Men så vill nordisten Stavad inte se utvecklingen. Han anser att det bor en styrkai den nordiska gemenskapen som aldrig kan ersättas av samarbete med tyskar, fransmän— eller balter.

— Vi ska ha ett tätt samarbete, men vi ska inte slå oss ihop. Det är vi för olika för, och utvecklingen i länderna befinner sig på för olika nivåer. Stavad håller med dem som säger att nordiskt samarbete är passé — om man ser på samarbetet sådant det varit.

— Passfriheten på 50-talet, en gemensam arbetsmarknad, gemensamma sociala regler – det var världshistoriskt på sin tid. Men den rollen har EU i många fall övertagit. Nu ska vi i stället tänka regionalt vis a vi Bryssel. Genom att organisera oss på ett nytt sätt kan vi matcha EU. Enda sättet att manövrera mastodonten EU och dess 25 medlemsländer är enligt Stavad att agera regionalt. Och han vill ha med Ryssland i det samarbetet. Det ger regionen tyngd och gör den till en maktfaktor som ingen kan förbise. — Vår utgångspunkt är unik. Det handlar bara om vad vi vill, säger Stavad.

Stavad är medlem av NR:s presidium som möts i Mariehamn för att dryfta rådets roll. Inför mötet har Berit Brørby, norsk socialdemokrat och tidigare ordförande för Nordiskarådet, kastat fram idén om ett radikalt utvidgat nordiskt parlament bestående av förutom de nordiska länderna även balter, ryssar, polacker och tyskar. En Nordeuropeisk parlamentarisk församling i stället för Nordiska rådet, alltså. Nordiska rådets årliga session hålls i Stockholm den 1—3 november.

Kilde: *Hufvudstadsbladet (Finland)* 21.09.2004

FØROYAHÚSIÐ

i København

Går man nedad Vesterbrogade, ikke langt fra Hotel Astoria og fra Hovedbanegården og i retning mod Vesterbros Torv og Bymuseet, og løfter man blikket, støder man pludselig på et skilt med det færøske flag: Her ligger *FØROYAHÚSIÐ*. Går man så indad porten kommer man til en bygning, med en vis patina, som rummer Det færøske Hus i København.

Her kan man slå sig ned med en kop kaffe eller en færøsk øl, for Færøhuset driver en café (åbent mandag-fredag, 14.00-19.00).

Der forefindes også mødelokaler, festlokaler og udstillingsfaciliteter, og der ligger færøske aviser og blade fremme.

Det færøske Hus fungerer som et vigtigt kontaktpunkt, samlingssted og mødested for lokale færøske foreninger (fx rådgivning, nærradio, Kunstforeningen og Kvindeforeningen) og herboende færing. Også den færøske studenterorganisation i Danmark har til huse her.

Huset fungerer som et kulturcenter og er med til at synliggøre den færøske kultur. Udertil er Huset også kontaktskabende, idet det har kontaktflader til danske medier og i forhold til det danske kulturliv. Færøhuset markerer sig også i færøske anliggender i forhold til det danske samfund og over for opinionsdannere, politikere, myndigheder mv. i Danmark. Der udsendes således presse-

meddelelser fra huset.

Huset er samtidig et mødested med et væld af aktiviteter af politisk, kulturel og social art. Huset er således rammen om politiske diskussioner, koncerter, bingo-komsammen, dans og foredrag m.m. Der udsendes et månedsprogram i pjeceform på færøsk, som opregner og beskriver de forskellige arrangementer i huset.

December-programmet står udpræget i julens tegn. Programmet i pjeceform ligger fremme i huset. Man kan også skrive sig på en e-mailliste og få tilsendt besked løbende om specielle arrangementer. Martin Fjallstein er daglig leder i huset.

Vesterbro 17 har i øvrigt en helt speciel fortid. Tilbage i 1700-tallet var der både mølleri og beværtning på dette sted. På denne adresse har der desuden tidligere været dansesal ("fordærvelsesanstalt" kaldtes det ligefrem dengang i slutningen af det 19. århundrede). Men i 1897 købte Kirkefondet dansesalen ("Valkyrien") og omdannede den til Sct. Mariæ Kirkesal i 1898. I dag bliver bygningen som sagt anvendt som samlingssted for færing i Danmark og hedder Det Færøske Hus.

Føroyahúsið, Vesterbrogade 17A, 1620 København V. Tlf. 3323 1587. E-post: postur@faroehouse.dk. Hjemmeside: www.faroehouse.dk

Eftersendes ikke ved vedvarende
adresseændring, men tilbagesendes med
oplysning om ny adresse

Frit Norden
co. Lerstrup
J. P. E. Hartmanns Allé 2-B
2500 Valby

Post kunde nr. 150011206

Sæt kryds i kalenderen!

Torsdag d. 21 juli 2005
Høring på Christiansborg
om **VESTNORDEN**
Arrangør: Demokratisk Oplysning

Fredag d. 22 Juli til søndag d. 24 juli 2005
NORDISK FOLKEMØDE/FOLKERIGSDAG
i Færøhuset, København

HOVEDTEMA:
VESTNORDEN
OG VI
- CENTRUM OG PERIFERI

Arrangører:
Demokratisk Oplysning og Frit Norden (DK)
Framtiden i våra händer (S)
Fritt Norden (N)

PROGRAM:

Fredag - Tema:

**EU-grundloven,
Norden og Europa**

Dagen afsluttes med paneldebat
om Nordens muligheder

Lørdag - Tema:

**Vestnorden
- energi, økonomi, kultur,
selvstændighed, turisme...**

Lørdagen afsluttes med

festmiddag i Færøhuset

Søndag - Tema:

Nordisk Mediesamarbejde

PRAKTISKE OPLYSNINGER:

Mødegebyr: 450 kr for alle tre
dage

Se opdateret program for Nordisk Folkemøde 2005
på hjemmesiden:

<http://www.fritnorden.dk>

STØT
FRIT NORDEN

i arbejdet for dansk folkestyre og
et frit internationalt samarbejde
med udgangspunkt i nordisk men-
neskesyn og fællesskab. Forenin-
gen er tværpolitisk og uafhængig
af andre organisationer.
Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos
landssekretær

Leif Kajberg
Klirevænget 31,
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32

mail: Leif_Kajberg@hotmail.com

Eller hos foreningens formand

Jesper Morville
Christianshvidevej 3, 1. sal
2920 Charlottenlund
tlf. 39 63 35 37

mail: JesperMorville@mail.dk

Eller besøg vores hjemmeside:

<http://www.fritnorden.dk>

HUSK
at indbetale
kontingent for 2005
(+ gerne et gavebidrag!)

Der er indlagt girokort i bladet - men
hvis det er bortkommet, er kortets
oplysninger her:

Postgirokonto 317-7920

(Reg.nr. 1551, konto nr. 3177920)

Taksterne er uændrede:

enkeltmedlemskab..... kr. 110
ægtepar kr. 130
pensionist kr. 90
kun abonnementkr. 90
ung kr. 50

På forhånd TAK for hurtig indbeta-
ling - og store gavebidrag....

Godt nytår fra kassereren!